

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Sermones uenerabilis magistri Nicolai de blony
decretoru[m] doctoris. capellani episcopi Bosnomensis.
ualde deseruientes populo. sed et clero utcu[m]q[ue]
docto eos digne legenti. predicanti. aut ...**

Nicolaus <de Plove>

Argentine, 22. XI. 1494 - 1495

I Sermo. XC

urn:nbn:de:hbz:466:1-31214

quā iam habet in antio. Bonis etiā q̄ cū deo sunt est utilis. qz eoz nūez sua penitētia auget. Et illis q̄ sunt in patria vel q̄ futuri sunt pdest. qz locū in illo cetū bonozū implēt. q̄ nullo modo in sine vacuō p̄ esse. **M**alis etiā utilis est. qz eoz maliciā excludit exēplo sue bonitatis. **S**oli et lune vtilis ceterisqz creaturis. qz in p̄sumatiōe istorū cōmutabunt in melius quicquid est omnium creaturarū. **S**ol em̄ sicut propheta dicit. septupliciter lucebit. sicut lux sex dieruz. et luna sicut sol. **A**lie creature licet sint pulcre mutabunt in melius. cum eas mutabit deus in meliōre statu; exinde nō cōmutandū. **H**oc est quod dicit apostolus Romanoz. viij. **S**cimus quia om̄is creatura ingemiscit et parturit vsqz adhuc. **S**z et nos ipsi primicias habentes spiritus intra nos gemimus ad optationē filioz dei expectantes. scz redemptionē corpōis nostri quādo fiet corp⁹ nostrū immortale. **Q**uasi diceret. q̄ om̄is creatura mortalis expectat glorificationē hoīs in corp⁹ et aīa quod non prius fiet nisi post diem iudicij. **E**t quia hoc fiet maxime per penitentiam per quā appropinquat regnū celoz. **I**deo hō penitēs lenificat om̄es creaturas. **H**os igitur tam p̄pter nostri conditoris et superiorū angelozū necnon omnium creaturarū gaudiū et nostrum cōmodū ad penitentiam p̄peremus. quatin⁹ per eā grām acquirētes tandē gloriā consequamur. **A**d quaz nos perducere dignet̄ pater et filius et spirit⁹ sanctus Amen.

Dñica quarta post trinitatis. I

Sermo. XC

Erote misericordie
des sic et p̄ vester misericors est. **L**uce. vi. **S**ic dicit Ambro. sup eplaz. j. ad Thimo. iij. cap. tractans illud. **P**ietas ad om̄ia valet. **O**mnis sūma christiane discipline in misericordia et pietate consistit. nec immerito. **N**am pro om̄i statu suo hō semp̄ indiget misericordia diuina. **E**t ideo sp̄ deberet exercere misericordiam. **S**unt aut̄ tres status hoīs scz in mundo. q̄ntuz ad progressum. **I**n extremo. quantum ad egressum. **I**n iudicio quantum ad successum. **E**t in quolibet istorū statū indiget misericordia. p̄pter qd̄ quilibet nostrz multum

debet esse misericors. quia misericordia dei cōsequi nō p̄t nisi p̄ misericordiam p̄ se meritim factā et primis exhibitā. **D**e misericordia in mūdo q̄ntū ad p̄gressum p̄t p̄ illud. **P**rover. iij. vbi dicit. **M**isericordia et veritas non rederant. et inuenies gratiā coram deo et hoīb⁹. **U**n̄ misericordes hoies licet in hac vita multas habeant temptationes tamē ab eis liberantur per misericordiam. **I**uxta illud Ambro. vbi supra. **M**isericors et si lubricum carnis patitur. vapulabit quidem. non tamen finaliter peribit. **D**e misericordia quantum est necessaria in extremo dicit **T**hobias. iij. **F**iducia magna erit coraz summo deo. **E**t premittit. **Q**uomodo potes ita esto misericors. **U**nde Hieronim⁹ in epistola ad Nepocianum. **N**on memini me mala morte mortuū qui libenter operam misericordie exercuit. habent em̄ multos intercessores. et impossibile est multorum preces non exaudiri. **D**e misericordia quous est necessaria in iudicio dicit **J**acobus. **I**udicū sine misericordia fieri ei qui denegat misericordiam patienti. **E**ū igitur hō in iudicio get misericordiam. merito debet esse misericors ut misericordiam consequat. **A**d quam ipm̄ multa inducunt. **E**t p̄mo ad misericordiam natura inducit. patet qz om̄ia mēbra se diligunt. nutriunt. seruiūt. adiuvant se. custodiunt se. protegunt se. **I**te om̄is creatura suo modo impedit misericordiam. terra suffrenat. aqua potat ignis cōsumit et calet. **C**it. et sic de alijs. **S**ecūdo inducit scriptura **M**atth. vij. **O**m̄ia quecūqz vultis ut faciant hoies vobis. et sic de alijs. **I**ndica bo tibi homo. **M**atth. ix. **M**isericordia volo. **T**ertio exempla de **C**ornelio Centurione. **J**ohānis. xij. **I**tem **J**ob. **T**hobias. **M**artinus. **I**te etiam in gentilibus inuenitur. sicut in **A**ntiocho. qui audita morte **O**nie pontificis fleuit. **Q**uarto. **I**te **S**amaritanus misericordiam motus **L**uce. x. **I**te a brutis. **N**am leo homini secenti corā eo parcat. **U**nde poeta. **P**arcere prostratis. et. **I**te lupa puerū cōpositum a matre non deuorat. sed lactat. **I**tem **L**rocodilus postquā hominē occiderit sup eum plorat. **I**nueniunt equi post mortē dominoz non sumpsisse cibuz. **S**imiliter canes p̄ dñis bellauerūt. **I**te **R**ome canis fuit qui cū domino carceram

Intrauit et domino mortuo panem ad os
portauit. et tandem precipitatum dominū
in flumen ipse se proiecit vt dominū sustē-
taret. Item Elephas homini i deserto ob-
uians viam parat et ostendit. et ne terrea-
tur de via secedit. Item belua sentiens flu-
ctus paruulos in ventrem recolligit et ab
omni lesione custodit. Contra matres no-
stras que filios occidunt. Item supplicia
sicut pater **Mathei. xxi.** Ite maledicti.
Item **Jacobi.** Iudiciū sine misericordia
ē. Item de **Juda.** Ps. Pro eo q non est
recordatus facere misericordiam. Item
Mathei. xviii. Serue nequas. Item pre-
mia. **Mathei. v.** Beati misericordes. **zē.**
Mathei. xxi. Venite benedicti. Unde di-
xit **Augustinus** super **Psal. cii.** Exercete fra-
tres misericordia non est aliud vinculum
charitatis. nō est aliud vehiculū quo per-
ducamur de hac vita ad celestem patriam
Sciens itaq filius dei nemine posse con-
sequi vitā eternam nisi per misericordiam
descendit de celo vt misericordia predica-
ret. misericordia exhiberet. z misericordia
doceret. quatinus verbo pariter et exem-
plo homines ad misericordiam inuitaret
Et ne quisquā excusationes pretenderet
dicens se nescire misericordia et modum
miserandi patre celeste nobis proponit in
exemplū dicens. Estote misericordes sicut
et pater vester celestis misericors est. vt di-
cat reclus euangelij.

In illo tempore dicit ihs discipulis suis
Estote misericordes sicut z pater v̄i mise-
ricors est zē. In q̄b̄ verbis saluator nos i-
ducit ad misericordia tripliciter exhiben-
dā fm̄ triplicē gradū beneficētie proximo
impendende. Nam tria magna beneficia
sunt necessaria homibz inter se bene et me-
ritorie viuere volētibz. Prīmū consistit in cōi-
tatione rerū et bonorū tam nature q̄s for-
tune. q̄s etiā grē. Duo ad h̄ d̄. Date et da-
bitur vobis. Secundū consistit in dimissi-
one iniuriarū. Et quo ad hoc dicitur. Di-
mittite et dimittetur vobis. Tertū consi-
sit in p̄seruatione fame primorū. Duo ad
hoc dicit. Nolite iudicare. zē. Ex q̄b̄ pater
q̄ si liberaliter bona n̄ra primis comuni-
cauerim? si iniurias eorū quas in nos cō-
mittunt libenter relaxauerim? et si facta
eorū pie et benigne iudicauerim? vere v̄i
pater celestis misericors des erimus.

Dixi primo ¶ **Q** si liberalit̄ bo-
na nostra primis comunicauerim? vere
pater celestis misericors des erim? Circa
quod sciendū q̄ volēs misericordiam exhibere
primō in cōicando bona sua liberalit̄. ne-
cessario debet ordinate z regularit̄. p̄cede-
re si primū z fructū h̄ et in futuro vult con-
sequi et obtinere. Et ideo circa h̄ duo sunt
considerāda. Prīmō de modo dandi ele-
mosynā. Scdo de primō dantis eam. De
primō sciendū duodecim requirunt cōdi-
tiones diligēter obseruāde a quolibet faci-
ente elemosynā. Prīmō igit̄ requirit̄ q̄ h̄
volēs dare elemosynā primō debet aniaz
suā immaculatā et innocentē deo exhibe-
re. Nō em̄ est acceptū apud deum vt quis
det se dyabolo z res suas deo. Sicut fecit
Laym. qui dabat decimas do. sed p̄ pec-
catū fratricidij seipm̄ dedit dyabolo. Cū
dicit **Bregio. vii. li. Moral.** Qui vult mise-
reri primō necesse est vt a se miserendi tra-
hat originē. Scriptum naq̄ est **Ecc. vii.**
Discrete aie tue placēs deo. Et diliges
primū tuū sicut teipm̄. Quō ḡ miserendo
alteri pius sit q̄ adhuc iniusteuuēdo fit im-
pius sibiip̄si. Hinc d̄ p̄ **Salomonē.** Qui
sibi neq̄s cui bonus **Ecc. viii.** Ad exhibē-
dā quippe misericordiaz vt indigentibz plene ex-
terius valeat impendi duo sibi necessaria
congruūt. id est. homo cui prebeat. et res
que prebet. Sed longe incōpabiliter me-
lior est homo q̄ res. Qui itaq̄ indigenti
primō exteriorē prebet substantiā. sed vitā
suā a nequicia nō custodit. rem suā deo tri-
buit et se peccato. Hoc q̄d min⁹ est obrulit
auctori. et h̄ q̄d maius est seruat iniquitātē.
Hec ille. Qui p̄cordās **Isidor⁹** de summo
bo. li. iij. c. lxxv. di. Tūc fructū elemosynarū
indulgentius consequi d̄r quando a sceler-
re opey desinit. Talis fuit elemosina pha-
riseorū. qui fm̄ **Augustinū** in libro **Anchi-
ridion. iij. cap. lxxvii.** Pretereuntes chari-
tatem z iudicium decimabant tm̄ propter
elemosynas fructus suos. et non dabant
elemosynas a seipsis. secum prius elemo-
synas facientes. Hec elemosyna fm̄ **Au-
gustinū** ibidem capitulo. lxxix fallit et de-
cipit homines. ¶ Sed dicerēs. ramen
saluator dicit **Luce. xi.** Date elemosynam
et om̄ia mūda sunt vobis. Resp̄deo fm̄
angr̄m in. iij. S̄niaz. di. xv. cap. ix. Q̄ hoc

intelligit de illis qui sunt sine peccato. qui per elemosynas satisfaciunt pro peccatis. Et ita cessantes a peccatis post confessionem faciunt elemosynas redimendo peccata pro quibus erant puniendi in purgatorio. Unde saluator ait Parbei. xxij. Primo munda te que intus sunt. Quasi dicit. Immundis omnia imunda sunt. Hinc dicit Gregorius. xij. libro Moral. Qui semper peccare vult et quasi semper elemosinam largiri. frustra precium tribuit. quia non redimit animam suam quam a vicibus non compressit. Propter quod idem in pastorali. cap. xliij. consulit dicens. Qui sua misericorditer largiunt. sollicite custodire studeant. ne cum commissa peccata elemosina redimunt. adhuc redimenda committant. ne venalem dei iusticiam ut sic pro peccatis curent minima tribuere. ac pro hoc arbitrentur se posse inulte peccare. Plus est namque anima quam esca. et corpus quam vestimentum. Qui ergo escam et vestimentum pauperibus largitur. sed non anime sue vel corporis iniquitate polluitur. quod minus est iusticie obtulit. et quod maius est culpe admisit. Sua enim dedit deo. et se obtulit diabolo. Hec ille. Et quibus infero quod elemosinarum largitio quantumcumque magna. non est deo accepta si fuerit unico peccato mortali permixta. Istud patet per Gregorium li. i. Moral. qui tractans illud Job. Timens deum et recedens a malo. Nonnulli sic bona quedam faciunt. ut tamen a quibusdam malis minime suspendantur. Unde postquam timens deum dicit et recedens quoque a malo perhibetur. Scriptum quippe est. Declina a malo et fac bonum. Hec enim vora deo accepta sunt que ante eius oculos malorum admixtione maculantur.

Sed dices. Et quo talis elemosyna deo non est accepta que fit in mortali peccato. Igitur non est facienda. Quod tamen est contra Augustinum in libro de pe. Qui consulit talibus facere opera misericordie et alia. Respondeo. licet talibus non potest elemosyna huiusmodi ad eternum premium. tamen ad alta bene prodest. scilicet ut deus multiplicet tali homini temporalia. Secundo ut illustret cor eius ad penitentiam. Tertio ut citius convertat. ut patet de Cornelio. qui propter hoc quod erat elemosinis intensus ad fidem citius fuit diuinitus aduocatus. ut dicitur Actuum. x. Quarto valet ad assues-

tionem bonorum operum. Quinto quia deus bonus non habet tantam potestatem in eo sicut in alio peccatore. Secundo requiritur quod homo det de sua substantia non de aliena. Pro uerbis. ij. Donora domini de tua substantia. Hoc est contra multos qui de usuris et rapinis et alijs male acquisitis que restituere iure tenent faciunt elemosynas. De quibus dicit Gregorius. xij. Moralium. Elemosyna superbi diuitis eum redimere non valet quam perpetrata simul rapina pauperum ante dei oculos ascendere non potest. Et Augustinus in libro de vita christiana. Quidam per hoc iustificari se existunt quod de substantia pauperum exigunt elemosinas faciunt. et de eo quod plurimis abstulerunt paucis largiunt. Libatur vnus vnus plures esuriunt. Et de multorum spolijis vix pauci reguntur. Non talem deus querit neque pietatem. Illa autem deus elemosynam approbat. que de iustis laboribus ministratur. et illa reprobatur que de lacrimis prestat alienis. Quid enim prodest quod te benedicat vnus deus non habeat unde suos pauperes pascat nisi aliena diripias. Propter quod Gregorius in pastorali ca. xliij. dicit. tractans illud. Esuriunt et non dedistis mihi manducare. Hinc intelligendum est quanta damnatione peccandi sunt qui aliena rapiunt si eorum animaduersione feriant qui sua indigere te tenuerunt. Et xliij. ca. dicit ibidem. Quanta deus animaduersione eos reuertat qui subtrahentes indigentibus deo largiunt per sapientem dominus demonstrat dicens. Ecclesiastici. xxxij. Qui offert sacrificium ex substantia pauperum quasi qui victimam filium in aspectu patris sui. Quid namque intolerabilius potest esse quam mors filij ante oculos patris. Hoc itaque sacrificium quanta ira conspiciatur ostendit quod orbati patris dolorem comparat. Hinc dominus per prophetam ait. Ego dominus diligens iudicium et odio habens rapinam in holocaustis. Hinc. lxx. Et Prover. xij. Hostie impiorum abominabiles que offerunt et scelere. Istud patet de Bedeone qui de preda fecerit velles sacerdotales. et factum est ei in scandalum iudicium. Propter quod David ad Dominum legitur dixisse. Hec enim tibi auferre debeo. et offerre domino holocausta gratuita. Paralipso. xxx. Et. ij. Regum. xxxij. legitur

*Deo de elemosina
liberis et fit in peccato mortali*

¶ Dominica quarta post trinitatis

dicisse eidem. **E**nam p̄cio a te sez aream̄ z offerā dño holocausta gratuita. Legit̄ de quodā q̄ edificavit ecclesiā de v̄suris et rapinis. quā cum dedicare veller episcopus. dyabolus apparēs in forma pontificis retro altare fertur dixisse episcopo Tur te iromittis de domo mea que mihi edificata est. Statimq̄ episcop⁹ territ⁹ egressus est. et ecclesia funditus corruit. Tertio requirit̄ intentio recta **B**atth. v. Sic luceat lux vestra corā hominib⁹ vt videat̄ opera vestra bona z glorificent̄ p̄m̄ vestrum. Et ibidem. vi. Lum̄ facis elemosynā noli tuba canere. id est. innotescere. vt glorificeris in laude tua. **F**m̄ **B**ozram. sicut ypocritae faciūt. Ideo bene dixit poeta. **A**ffectus dantis pensat censura tonantis. Jupiter vt centū thauroz sanguine fuso. Sic caputur minimi thauri amore deus. Et Hieronim⁹ sup̄ Amos dicit. Non sacrificiorū magnitudinē sed offerentiū merita causas q̄ dūdicat. Unde et vidua que duo minuta in corbanā miserat omnib⁹ a saluatore re p̄feret. **L**uce. xxi. Quia domit⁹ non ea que offerunt̄ sed offerentiū requirit̄ voluntatem. **xiii. q. i. O di. Et quib⁹ p̄tz q̄ recta intentio et bona volūtas plus valet q̄ magna maloz facultas. Sicut dicit saluator. **B**atth. t. de dante calicē aque frigide qui nō perdit mercedē. Quarto requirit̄ vt det pauperi. et maxime bono. **E**ccl̄. xij. Benefac iusto et ne recipias peccatorē. Unde dicit Thomas. **Q** si cōstaret aliquē aburi elemosina nō debet ei dari nisi in extrema necessitate. quia sic et peccatori datur non ad fouendā maliciā sed naturā. In q̄ casu loquit̄ Gregorius in pastorali ca. clix. Qui indigentī etiā peccatori panē suū. nō quia est peccator tribuit. sed quia homo nō peccatorem sed pauperem nutrit. quia i illo nō culpā sed naturā diligit. Et Hieronimus sup̄ illud **E**ccl̄. xij. Da misericordi z ne suscipies peccatorē. dicit. Natura respiciēda est nō p̄sona. Qui em̄ dat indigentī pctōri nō q̄ peccator. sed q̄ homo. nō peccatorē s̄ iustū nutrit. Et quo infero duo. Primū q̄ si cōstat aliquos esse sanos et parentes ad laborandū q̄ publicas petunt elemosynas. et eis abutunt̄. vt pura q̄ cum mulieribus de ciuitate in ciuitatē vagant̄ et in viciis abutunt̄ elemosynas. nō ē eis danda elemosyna. ymo sunt corrigendi vt a ta**

libo desistant. **J**uxta illud Augustini. Utilius esuriēti panis subtrahat̄ si de cibo securus iusticiā negligat. q̄ esuriēti panis frangatur et iniuste seduct⁹ viuat. Et quedam glosa sup̄ **B**atthē dicit. Iustus feceris si iniuste petentes correxeris q̄ si deris eis. **V**inc est q̄ in lege statutz est q̄ si is qui laborare potest se immiscet elemosine redigit̄ in seruiturē imperatoris. vt cōdice. de mendicātib⁹ validis. lēge. j. Et nō tanter dicit̄ si constar. quia si nō constar aliquid esse suspectū nō de facili debet iudicari. **U**nde dicit **C**hryf. super **B**atthēum sermone. ix. Si indifferenter omnib⁹ derimus semp̄ miserēbimur. Si ar̄ discutere ceperim⁹ nūq̄ misericordiā prestabimus. **S**ecūdo infero q̄ in extrema necessitate indifferēter danda est elemosina. **N**ā tunc elemosinā de sup̄fluo dare est in precepto. **J**uxta illud **A**mb. o. lxxvi. dis. **P**asce fame morientem. si nō pausti occidisti. **I**n hoc em̄ casu q̄ntumcunq̄ sit peccator. iudeus aut paganus pascendus est. **U**ndē dicit **V**alerius ep̄s in quodam sermone. **U**bi incūbit necessitas nō est opus vt p̄sonam discutias. ne cū indignis misericordiam segreges. et dei filiū pariter amittes. **E**t **C**hryf. dicit. Quiescamus ab hac dyabolica curiositate discernendi inter pauperem et pauperē. **N**on em̄ ex eorum vira quos recipis mercedē tibi tributurus est domin⁹. sed ex volūtate bona et misericordiā. et bonitate multa quā ipis impendis. **S**ed diceres. **Q**ue est ista extrema necessitas. **D**ico q̄ illa q̄m̄ homo p̄siderat totū defectū paupis q̄ si n̄ ipse nō dederit sibi ipse moriet̄. vt q̄ ab alijs nō de facili inueniet̄. quia forte nō est in loco publico vel nullus sui miseret̄. **Q**uinto requirit̄ vt det fm̄ facultatē suā **T**hobie. iij. Fili si multū fuerit tibi abundans tribue. si modicū modicū etiā imp̄tiri libenter stude. **Q**uō inrellige fm̄ **T**homas sc̄da sc̄de. q. xxij. sc̄dm̄ portionē pp̄rie facultatis et sufficiētiā illi paupis cui das. **U**n̄ si q̄s est diues z multa habet sup̄flua. z videt multū pauperē. si releuet suos defectus sufficienter. i. q̄ntū illi pauperi opus est. abundanter dicitur tribuere. **S**i autem daret vni pauperi ad superfluitatem. non est laudabile sed vituperabile. quia sic melius esset pluribus indigentibus dare fm̄ **T**homas. **¶**

*h̄ l̄ q̄ in dicit q̄ indignus n̄ fuit
impatoris h̄ q̄ q̄m̄ p̄dit q̄ p̄dit
val. d. c. h̄ m̄ d. m̄ d.*

¶

Sed dices. Quo possum cognoscere
 qd multū habeo. Rūdo tibi fm Thomaz
 scda scde. q. xxxij. et. c. vi. Q tūc hō dz mltū
 hie z supflū qū habet vltra cōgruā neces
 sitatē ppiū statū. ita vīz qū homo multis
 ptibz sue substantie subtractis. adhuc con
 uenienter potest sustentari fm ppiū statū.
 Sexto requir̄ vt det caritatiue. qz sine ca
 ritate nihil valet. s. **Loz. xij.** Si distribue
 ro omnes facultates meas in vsus pauper
 caritatē si nō habuero nihil mihi prodest.
 Septimo dz distribuere p̄tinue. **Ecc̄. xj.**
 Mane semina semen tuū z vesp̄e nō cesset
 manū tua. Et **Prover. xij.** Iust̄ distribuet
 z nō cessabit. Octavo occulte **Prover. xxi.**
 Duntaxat occultum extinguit iras. Nono
 discrete. **Ecc̄. xij.** Si bñ feceris sc̄to cui se
 ceris. **In fm Thomaz vbi sup̄.** Pauperi
 sanctiori meli⁹ est dare qntū ad retributōz
 vite eterne. qz ex merito a maior est p̄fect⁹
 danti pro q̄ orat. Imo dicit **Thomas** q
 p̄sone sc̄iori z maḡ idigēt̄ maḡ vtili ad
 p̄mūe bonū est maḡ elemosina faciēda qz
 p̄sone p̄indoz̄. maxime p̄iuncte. cui⁹ cura
 sp̄ealis imminet. z si magnā necessitatē nō
 patiā. **Dec. Thomaz scda scde. q. xxxij. ar
 ti. ii.** Pr̄ter aut̄ istū casum p̄sone p̄indoz̄
 est meli⁹ faciēda elemosina. qz h̄ debeat or
 do caritat̄ fm ip̄m. **Decimo** danda ē dul
 citer. **Iuxta illud Ecc̄. xvij.** Fili in bonis
 ne des querelā. z in om̄i dato ne des tristi
 ciā vbi mali. **Ecc̄. xvij.** Stult⁹ acrit̄ ip̄o
 perabit. Et **Ecc̄. iij.** Nō exasperes paupe
 rē in inopia sua. **Undecimo** danda est hi
 lariter qntū ad aspectū exteriorem et inte
 riorē. **Ecc̄. iij.** Declina pauperi aurem
 tuā sine tristitia **Ro. xij.** Qui miseretur i
 hilaritate. **Et. ij. Loz. ix.** Dilare datorē di
 ligat de⁹. **Unde Isidor⁹ lib. iij. de summo
 bono. ca. lxx.** Tūc bñ tribuit qū cū mēris
 alacritate p̄bet. **Veruendū** est itaqz ne
 paup̄ aut cum tedio nostra oblata recipiat
 aut orationē p̄termissa m̄rens tristisqz
 abscedat. **Duodecimo** danda est velociter
Ecc̄. iij. **Loz. iopis** ne affligas z n̄ p̄rabas
 datū angustian. **Un̄ sapiēs.** Qui cito dat
 bis dat. **Sz** qz subdit in euāgelio Date et
 dabit vob. **Ideo** videndū est qd dabitur.
Dant̄ at̄ hoibz p̄ opibz misericōdie duodecim
 p̄mia tam in p̄senti q̄ in futuro. **Et primo**
 vitā t̄pale p̄seruat z p̄logat. **P̄s. Bñs** q̄ i
 telligit sup̄ egenū z paup̄em. **Et seq̄t. Dñs**

p̄seruet eū z viuificet eū z bñm faciet eū in
 terra. **Secdo** t̄palia augmēt̄at. **Ecc̄. xxxv.**
 Retribuens est dñs z septies t̄m reddet t̄i
 bi. **Prover. xj.** Alij diuidit̄ p̄p̄iaz dinozes
 sunt. **Tertio** resistit temptatiōi dyabol̄.
Ecc̄. iij. Elemosina resistit p̄ciis. **Quarto**
 liberat a culpa z a pena eterna. **Thob̄e**
 iij. Elemosina ab om̄i peccato z a morte
 liberat z nō patiet̄ anias ire ad tenebras.
Quinto contra dyabolū munit et tuetur.
Ecc̄. xxx. Conclūde elemosinam in situ
 pauperis. **Et seq̄t.** Sup̄scūtū et lanceam
 potentis aduersus inimicū tuū pugnabis
Sexto p̄seruabit grām. vnde vocat̄ factu
 lus. **Ecc̄. xxx.** Elemosina viri q̄si factu⁹.
Septimo p̄ciū debilitat. **Ecc̄. iij.** Sic
 ignē ardentē extinguit aqua. ita elemosina
 resistit p̄ciis. **Octavo** intercessionē sc̄toz
 multiplicat. **Act. ix.** Circūsteter̄ eū vidue
 sc̄tes. vbi loq̄t̄ de **Thabita** p̄cu⁹ suscitā
 tione orabant. **Per. Et. Luce. xij.** Facite
 vobis amicos zc. **Nono** illuminat̄ intellectū
 in agēdis. **Isa. lvij.** Frāge esurienti panem
 tuū. **Et seq̄t.** Tunc erup̄t q̄i mane lumen
 tuū. **Decimo** mūd̄at affectū. **Luce. xj.** Date
 elemosinā z oīa mūda sunt vob. **Undecimo**
 p̄fert glaz. **Prover. xij.** Qui miseretur pau
 peri bñs erit. **Et. Isa. lvij.** Sla dñi collig
 get te. **Dant̄. xxx.** Mem̄e bñdici patris
 mei possidere regnū. **Duodecimo** deo affi
 milat. vt h̄. **Etote** misericōdes sicut et p̄p̄
 v̄i misericōdes est. **Verē** maḡ v̄tus est que
 simile facit deo. **Et p̄p̄ta** h̄ dei fili⁹ in q̄cu
 qz nō inueniet̄ similit̄ ad dñe illā dei p̄is in
 iudicio finali graniter punit sic solus cō
 minat̄. **Dant̄. xxx.** **Ite** zc. **Un̄** licet iudic
 iū finale stat de p̄cept̄ iusticie q̄ transgre
 diēdo reprob̄i peccauit. m̄ q̄i p̄ncipaliter
 fiet de opibz misericōdie p̄ q̄ nō redemer̄ p̄ciā
 sua. **Et iō** dicit **Robert⁹** bolgoth sup̄ q̄ntū
 capl̄ m. li. **Sap.** Q̄ ad p̄ceptoz̄ transgressi
 onē erit discussio in iudicio m̄rat. **Sed** q̄
 ad opa misericōdie erit discussio vocalis. sicut
 sonat̄ textus euangelij.

Dixi secundo q̄ si p̄mōtū
 iniurias q̄s i nos cōmittit̄ libēt̄ relata
 uerim⁹. **Pevi** p̄ celestis misericōdes erim⁹.
Circa qd sciendū q̄ fm **Augu.** in suo **En
 chiridion. c. xxxvi.** Nō solū est elemosinā
 dare indigēt̄ sed etiaz dimittere p̄p̄e corde
 offendenti. **Dant̄** verba ista. **Et. xv.** dicit̄

¶ Dnica quarta post trinitatis

Et q̄ emēdat. Nota in vitis phox legit. et hoc idem scribit Valer. q̄ Sinonides p̄bus nauigans per mare litus applicuit et ibi hominē inhumatū iuētes sepeliuit Qui tandē p̄ somniū ei apparēs eū ammo nūit ne die sequētī nauigaret. q̄ ita fē. Lō rigit q̄ alij nauigauerūt et omēs sūt submersi. Item cuz apud Scopam cenaret nunciatū est ei duos iuuenes stare ad ianuā rogantes vt ad eos eiret. qui cū exisset neminē reperit. Eodē autē momēto tridiniū corruit et omēs cōuinās oppressit. Ecce q̄ntuz valet p̄cias etiā in paganis. Vñ fm̄ Alquinū tria sunt genera elemosynaz. Vna corp̄alis egenti dare quicqd̄ poteris. De qua datur versiculus. Poto cibo redimo rego colligo visito condo. Altera spiritalis scz dimittere a q̄b̄ lesus es. Tertia delinquētēs corrigere et errātes in viā reducere vitas. De qua daf̄ vsus. Cōsule castiga solare remitte ser ora. Sūt ergo due elemosyne. vna cordis. alia pecunie. scdm̄ Augustinū. Elemosina cordis est dimittere a quib̄ lesus es. Et vocatur cordis. q̄a solo corde potest fieri. Nam dare indigenti aliquid aliquando queris et non habes. Indulgere vero perenti quantum volueris abundat tibi. Et sicut dicit Augustin⁹ Elemosyna cordis multo maior est q̄ elemosyna corp̄alis. Nam charitatis elemosyna sine terrena substantiā sufficiat si desit facultas. Illa vero q̄ corp̄aliter dantur si sine benigno corde tribuūt omnino nō sufficiūt. Cui cōcordat illud Iudori li. iij. de summo bono. cap. lxxv. dices. Nō solū qui esurienti et sitiēti. et nudo beneficiū largiatis impendit. scz et q̄ inimicū diligit scz dimitte do iniuriā. Et q̄ lugenti affectū cōpassionis imparit. aut in quibuslibet necessitatib̄ p̄silium adhibet. elemosinā proculdubio facit. Nam doctrina bōa elemosyna est. et misericordie corp̄ali eminentior est. Et post pauca subdit. due sunt species elemosyne. Vna corp̄alis videlicet egenti dare quicqd̄ poteris. Alia sp̄ialis dimittere a quo lesus es. Prima adhibenda est misericordie. secūda malis. Eric ergo semp̄ qd̄ imparcia. et si nō pecuniā. tamē venie gratiam. Et Augustin⁹ in Enchiridion. c. lxxij. dicit. Non solum qui dat esurienti cibū. sitiēti potum. nudo vestem. peregrinanti hospitium. fugienti latibulū. egro vel incli-

so visitationem. captiuo redemptionē. debili subuentionē. ceco conductionē. tristi consolationē. non sano medelam. erranti viam. deliranti consiliū. et quodcūq̄ necessarium indigenti. Verū etiā qui dat veniā peccanti. elemosynā dat. et qui emendat eū verbere in quem potestas datur vel coercet aliqua disciplina. et cū peccatū eius quo ab illo lesus est vel offensus est dimittat ex corde vel orat vt ei dimittatur. Non solū in eo q̄ dimittit vel orat. verum etiā in eo q̄ corripit aliquē emendatoria pena elemosynā dat. quia misericordiaz prestat. Multa em̄ bona prestantur inuitis quādo eorū cōsultur vtilitati non voluntati. *Multa bona dantur inuitis* Dec Augustinus. Et quib̄ patet q̄ sicut homo tenet ad elemosynā corp̄alē faciendā indigenti in casu necessitatē sub peccato mortali. ita tenetur ad elemosynā spiritalē. scz ad rancorē dimitte dū ex corde. perenti ipsum.

¶ ¶ Pro quo sciendū q̄ fm̄ Petru de Tharantasio tria sequunt̄ ex offensa alicui illata. Primo quidez rancor in affectu. Secūdo signū rancoris in effectu scz in exteriori cōuersatione. Tertio actio iuris. i. re petito satisfacionis in iure. Inter que talis est ordo. quia primū scz rancorē et odiū ex corde tenemur dimittere etiā nō rogati. vt dicitur de pe. dist. v. Fratres. Vbi dicit̄ Falsa penitētia est illius q̄ offensus offendenti nō indulget. Et dico notanter. nō roganti. quia nō licet aliquē odio h̄re etiā p̄ ynū momentū. Unde istud est p̄cepti. nec tali odio durante potest quis digne penitere. Scdm̄ vero scz signū rancoris in effectu. scz in exteriori cōuersatione nō tenemur dimittere nisi roganti. vt dicit Augustin⁹ in suo Enchiridion cap. lxxiij. Et si quis nō p̄ficiat ad tñ vt diligit inimicuz sufficit vt dimitat quando rogat. Sic dz esse intelligendū illud. Dimitte nobis debita nostra sicut et nos dimittim⁹ rogantibus debitorib̄ nostris. Sed tertū scilicet actionē iniuriāz nō tenet homo dimittere etiā rogat⁹. quia h̄ est p̄fectoz nisi satisfacione habita. si tñ eam dimitteret p̄fectus esset. Iuxta illud. Tollenti tunicā relinque dū est et palliū. Matth. v. Ex his infero q̄ licet quis nō possit cogi vt offensa dimittat. tñ bene potest cogi vt p̄a satisfacionē accipiat. Hoc expresse habet i. Lanone. rē.

¶

*Nota bene
quo ad p̄ceptū
et p̄fectū*

dist. Si quis contristat? noluerit reconciliari fratri suo satisfaciente eo q̄ pristauit. acerrimis thacere in edijs. **D**e expōit glo sa. i. excomunicatōe tādiu vsq; dū gratan/ ti aīo satisfactionē accipiat. **P**ena at̄ nolen/ tiū dimittere z p̄miū facile indulgētū po/ nit **Matth. vi.** Dimitte nobis debita nra sic z nos dimittim⁹. **E**cce p̄miū. **E**t **Mar/ ci. xi.** Q̄ si vos nō dimiseris nec p̄z v̄z cele/ stis dimitte vob. **E**t **Matth. xvij.** cōmi/ nat̄ granissimā penā nō dimittētib; ex cor/ de. **D**e tractās **Aug.** in suo **Enchiridion** cap. lxxvj. dicit. Quisq; rogatus petenti ex/ cordens dimittit. nullo modo a dño existi/ mer sua peccata dimitti. quia veritas dixit **Si d̄miseritis homib; pctā dimitte vob/ bis p̄z me et vester pctā v̄a.** **Q**si nō d̄mi/ seritis nec p̄z v̄z dimitte vobis. **E**t subdit **Ad** tam magnū tonitruū q̄ non exp̄giscit non dormit sed mortu⁹ est. **L**ui p̄cordans **Isidor⁹** de summo bono li. iij. c. xxvj. dicit **C**iro est ignoscendū cuiq; dū venā postu/ lar. **N**ō em̄ p̄nt ei pctā dimitti q̄ in se peccā/ ti pctā nō dimitti. **F**ormā em̄ indulgētie nob de⁹ merito nre p̄ditōnis imposuit. dū ita nos orare p̄cepit. **D**imitte nob de/ bita nra sicut z nos zc. **I**ustū em̄ iudiciū dei erigit tm̄ pctōri a se indulgeri q̄ntū ad/ altez vnusq; in se offenso indulget. **Q**ui dā de suis meritis p̄sidentes pigre i se de/ linquentib; veniā p̄stant. **S**ed nihil p̄ficiat illibātū esse a culpa q̄ nō est parat⁹ ad veniā **E**t sequit̄. **F**rustra sibi p̄cipiari deū querit q̄ cito placari in p̄ximū negligit. **E**t tm̄ de secūdo.

Dixi tertio q̄ si primoz facta pie ac benigne iudicanerim⁹ se misericordes vt p̄z celestis erim⁹. **P**ro q̄ sciendū q̄ fm̄ **Robertū** hol/ gorh sup li. **Sap. ca. xvj.** **S**icut impiū est pctā q̄ cōmissū p̄naciater excusare. ita vir tuosum est valde pctā p̄ximī nō faciliter iudicare s; cōpaciēter aliquāliter excusare. **E**t h̄ p̄pter triplicē rōez. **P**rio p̄pter cōmu/ nis fragilitatis p̄ditōez. **S**ecōdo p̄pter sincere familiaritatis cōmunionē. **T**ertio p̄pter vere pietatis exercitatioez. **P**rimo q̄dē debem⁹ benigne ac pie iudicare primoz pctā p̄pter cōmūnis fragilitatis p̄ditōez. **D**ives em̄ fre/ quēter erram⁹. vt q̄d illi accidit p̄ alteri ac/ cidere. **E**t ideo **Bern.** sup cantica ser. xij. in/ struēs excusare benigniter pctā primozū

dicit. **N**oli iudicare primū s; mag⁹ excusa/ tionē si opus nō potes. puta ignotiā/ tiā. puta surreptōez. puta casum. **Q**si om/ nē oīno dissimulatōem rei certitudo recu/ sar. suade nihilomin⁹ tibi. z dicit apud re/ ipsum. vehemens fuit temptatio. quid de/ me illa fecisset si potestāte accepisset in me. **S**ecōdo debem⁹ benigne iudicare primoz pctā p̄pter sincere familiaritatis cōmūnio/ nem. vt saltē de amicis mala facilliter non credam⁹. nec de p̄relatis. nec de erate p̄uo/ uectis. **U**nde **Hieronim⁹** in epla ad **Ru/ sticum.** **N**on est facile iudicandū de p̄sca/ erate et credendū quā vita p̄sca/ erate z honorat nobilitas dignitatis. **U**nde cū quidā **Platonē** retulisset de **Xenocrate** amī/ co suo q̄ diceret de **Platone** malū. **R**ōdū nō esse credibile q̄ ille quē tm̄ amabar. cū nō diligeret. **L**ūq; dicitum suū narrans se probaturum assereret. **R**esponderet **Plato.** **N**unq; **Xenocrate** talia dixisse nisi exp̄di/ re iudicasset. **T**ertio debem⁹ iudicare p̄xi/ mozū defectus p̄pter pietatis exercitatioez. **N**am pietas erigit vt excusamus alienos defectus q̄ntum possumus sine lesione iu/ sticie. z famā primoz illibātā conferrem⁹. **U**nde **Quisq;** sup **Leuitici.** cap. xxij. **N**on vult re dñs si forte videris pctū frat̄is tui cōtinuo reuelare ad publicū z proclamare passim z diuulgare aliena pctā. **Q**d est v̄z q̄ nō corrigentis sed infamās. **U**n ap̄/ stoli **Simon** et **Judas** leguntur dixisse. **N**os innocentes absolueret licet. nocētes prodere non decet.

Quod sciendū q̄ h̄ p̄hibet iudiciū nō om̄e generaliter. **N**am in rebus certis et mani/ festis cōceditur om̄ib; iudicare. **S**ed p̄xi/ mozū iudiciū temerariū. **E**t hoc p̄t̄ duo. **P**rimo rōne iudicantis. quia nō bz aucto/ ritatē **Romanoz.** xij. **T**u q̄s es qui iudic/ cas seruū alienū. **G**losa. **J**udiciū temera/ riū est q̄n̄ q̄bz nō est cōmissum iudicāt sine de manifestis sine de occultis. **S**ecūdo quo aliez iudicas teip̄m cōdemnas. **E**adē em̄ agis que iudicas. **T**ertio quia nō de/ bet sapientiam **Deutro. i.** **T**uli de tributo/ vestr̄is sapientes z constitui eos iudices. **S**ecundo dicit̄ temerariū iudiciū ratiōe rei iudicare. **P**rimo quia nō est verus. **D**anielis. xij. **S**ic fati estis filij **israhel** non

Donica quarta post trinitatis

iudicantes neq; quod verū est discernen-
tes. Tertio quia non est certum. Et si du-
pliciter, vel quia nescitur intentio scz quo
animo fiat. Romanoz. xiiij. Qui nō man-
ducat manducantē non iudicat. Unde in
vitis patrū legitur de quodam monacho
qui videns manducantē fratrem feria ser-
ra mane iudicavit eū male agere. nesciens
eius intentionē. Forte em̄ erat infirmus.
et ob hoc perdidit gratiā dei ita q; vix p
duas hebdomadas veniā a deo impe-
travit. Aut quia nescitur rei eventus Jo-
hannis. vij. Nolite iudicare fm̄ facies sed
iustum iudiciū iudicate. Prohibetur ergo
hic iudiciū temerariū. quod fit cum de du-
bjs certa fertur sententia. Cum tamē du-
bia in meliorem partē sunt interpretanda
ij. q. iij. Graue. xxx. q. vltima. Qui vult. de
sponsalibus. De muliere. Nam in dubijs
quod certius est estimandū estimam⁹. de
sponsalibus. Juuenis. de pe. distinc. vij. cap.
ij. Unde illud A fructibus eozū cognosce-
tis eos. Mathei. vij. Dicit Augustin⁹ con-
tra Manicheos libro. ij. esse intelligendū
de manifestis que non possunt bono ani-
mo fieri. nō autem de illis que possunt fie-
ri bono et malo animo. Propterea idem
Augustinus in libro de sermone domini
in monte dicit. Q; de illis que nō possunt
bono animo fieri vt sunt blasphemia et si-
milia. nobis bene permittit iudicare. Nos
igitur sic iudicemus aliozū facta benigne
ac pie sicut nostra a deo volumus iudica-
ri. vt sic pro iudicio pio et misericordi pie-
tatem et misericordiā dei in iudicio inue-
niamus. et pro nostris operib; non iudici-
um sed misericordiā sentiamus. prestante
domino nostro ihu christo iudice viuozū
et mortuozū p̄ssimo. qui viuit et regnat cū
deo patre in vnitare sp̄s sancti Amen.

Donica q̄rta post trinitatis. II

Sermo. XCI

Estote misericor-
des sic et pater vester misericors
est. Luce. vi. Licet deus pater sit
omnia in omnib;. eo q; quicquid est pfectio-
nis virtutis et bonitatis in creaturis per-
fectus inuenitur in deo. Unde in ip̄o sūt
omnes virtutes perfectissime. vt dicit phis-
i. Verba phisice. Nihil tamen sic relucet

in eius pfectione quo ad creaturas sic mi-
sericordia. Unde dicit beatus Thomas
scda scde. q. xxx. ar. iij. Q; licet charitas sit
melior q; misericordia. hoc tamen solum
est in homine. qui pro eo q; habet supra se
superiore cui iungi debet. melior est sibi
quo ad hoc charitas. per quas cōiungitur
deo q; misericordia per quā supplet defec-
tum inferioris. Quo ad deū em̄ q; nullū hz
supra se. misericordia est maxima. quia cū
sit superior ad eum prinēt q; alijs effundat
bonitatē et subleuet defectus eozū. qd est
superioris. Propter quod ps. quid magis
pprie deo attribueret aut que ip̄m appella-
ret ad misericordiā recurrere ait. Deus
me⁹ misericordia mea. psalmo qnq̄gesimo
viii. Ubi dicit Innocētius q̄rtus. Recte
loquitur homo que et affectu loquit. q; nō
valens exprimere quod sentit. diuersa ver-
ba ad vnū exprimendū inculcat. ita h; pro-
pheta post multa verba sub vno nomine
misericordie includit quicqd dixerat. et vo-
cat deū misericordiā suam. quia habet om-
nia ab ip̄o per misericordiā. Nec ille. Et
Augustin⁹ super eodē versiculo dicit. At-
tendens propheta omnia bona sua esse deū
non inuenit quid appellaret deū suū nisi
misericordiā suam. Et subdit. Q; nomen
sub quo nemini desperandū est. Si enim
interfectio xpi dimissa est penitentib; q; s
vult desperare. Deus meus inquit miseri-
cordia mea. Quid ē misericordia. si dicas
salus. intelligo quia dat salutē. Si dicas.
refugiū meū. intelligo quia cōfugis ad me
Si dicas fortitudo mea. intelligo q; dat
tibi fortitudinē. Misericordia mea quidē
totū est. quicquid sum de misericordia tua
est. Nec Augustin⁹. Et quib; pater q; licet
deus includat in se omnia bona nostra. ni-
hil tamen miseris sic sapit sicut misericor-
dia. Propter qd licet diuersis bonis qui-
bus nos dorauit diuersimode a nobis no-
mīet. tamen nihil est glorioius illo noīe
quo pater misericordiarū et deus totū cō-
solationis appellat. Unde et filius dei eū
p̄m nostrū dignatus est appellare. cū for-
mā orandi ip̄m pponeret. Et patrem miseri-
cordie cum nos ad misericordiā digna-
tus est excitare sicut in verbis themas. ppo-
nitur. cū dicit. Estote misericordes sicut et
pater vester misericors est. In quib; vbi-
tria tangunt. Primo em̄ ponitur ad miseri-